

FACTSHEET **WEERBARE OVERHEID**

Weerbare overheid

Ondermijning en georganiseerde criminaliteit is manifest aanwezig in de Brabantse samenleving. Concreet gaat het dan om de schadelijke effecten die strafbare feiten, zoals drugs-handel en mensenhandel, en criminele individuen, zoals leden van Outlaw Motorcycle Gangs en onaantastbaren¹, hebben op zowel de individuele burger als de maatschappij als geheel. Naast de ondermijning en georganiseerde criminaliteit in zijn algemeenheid, vragen in Brabant drugsafvaldumpingen, kwetsbare recreatieparken, agrarische leegstand en mestfraude extra aandacht.

Het afkalvend vertrouwen in justitie en politie, het afbrokkelen van het geweldsmonopolie en de groei van een parallelle economie leiden tot een gevaarlijk ondermijning van de democratische rechtsstaat. Vanuit de provincie Noord-Brabant wordt voortdurend gewerkt aan het vergroten van de integriteit en de weerbaarheid van het openbaar bestuur. Dit doen we door het versterken van aandacht en awareness voor het risico op ondermijning, zowel binnen de provinciale organisatie als naar buiten toe. De kaders voor het vergroten van de integriteit en weerbaarheid worden onder meer gevormd door de Wet Bibob.

Tot slot verdient vermelding dat er in Brabant twee structuren actief zijn die het openbaar bestuur ondersteunen, die aanjagen en helpen innoveren bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Gedoeld wordt op de Taskforce Brabant-Zeeland en het RIEC. Deze hulpstructuren worden in 2019 samengevoegd tot één nieuwe entiteit.

Een weerbare en integere overheid is een belangrijke factor voor een gezond economisch klimaat.

¹ Onaantastbaren zijn personen die zichzelf onaantastbaar wanen (en het in sommige gevallen praktisch ook zijn) door een gebrek aan ingrijpen door de overheid of hun omgeving. Deze waan van onaantastbaarheid schaadt het rechtvaardigheidsgevoel en veiligheidsgevoel van burgers, maar ook de beeldvorming van de overheid.

Feiten en cijfers

Landelijk

- Onderzoekers van de Politieacademie becijferden in 2018 dat criminelen in Nederland in 2017 voor ten minste 18,9 miljard euro aan xtc en amfetamine produceerden.² De productie van synthetische drugs speelt zich hoofdzakelijk af in het zuiden van Nederland. De Universiteit van Utrecht deed in opdracht van het WODC in 2018 onderzoek naar witwassen. Jaarlijks wassen criminelen in Nederland een bedrag wit van zo'n 16 miljard euro. Geld dat voor 90% afkomstig is van drugshandel en fraude.

Noord-Brabant

- De Taskforce Brabant Zeeland en het RIEC presenteren jaarlijks een jaaroverzicht c.q. jaarverslag waarin wordt getoond op welke wijze en met welke resultaten ondermijnende criminaliteit wordt bestreden. De jaarrapportages van 2018 zijn nog niet beschikbaar.
- Drugsafvaldumpingen: het aantal drugsafvaldumpingen in Noord-Brabant was de afgelopen jaren onverminderd groot. Naar verwachting komt de teller in 2018 uit op 104 dumpingen. In voorgaande jaren ging het om 83 (2017), 93 (2016) en 50 (2015) dumpingen.
- Wet Bibob: In 2018 heeft de provincie 70 Bibob-onderzoeken en 49 onderzoeken in openbare bronnen³ verricht. We hebben 10 keer om advies bij het Landelijk Bureau Bibob⁴ gevraagd. Bij 4 bedrijven hebben we op basis van deze adviezen maatregelen genomen. Vanaf 2019 past de provincie Noord-Brabant de Wet Bibob toe op alle terreinen waarop dit mogelijk is, dat wil zeggen op omgevingsvergunningen, subsidies, aanbestedingen (overheidsopdrachten) en vastgoedtransacties van de provincie.

² P. Tops, J. van Valkenhoef, E. van der Torre, L. van Spijk, Waar een klein land groot in kan zijn. Nederland en synthetische drugs in de afgelopen 50 jaar: Boomcriminologie 2018

³ Onderzoeken in openbare bronnen verrichten we in gevallen dat we juridisch gezien de Wet Bibob niet kunnen toepassen (bijvoorbeeld voor bedrijfsbezoeken of prijsuitreikingen).

⁴ Het Landelijk Bureau Bibob valt onder het ministerie van Justitie en Veiligheid en kan overheden adviseren over de mate van gevaar van misbruik van vergunningen, subsidies, aanbestedingen en vastgoedtransacties.

- Agrarische leegstand: In de periode tot 2030 zal de leegstand in het buitengebied verdrievoudigen en zal sprake zijn van zo'n 6 miljoen vierkante meter lege stallen en schuren (van de in totaal 26,2 vierkante meter). De relatie met ondermijnende criminaliteit is evident. Het provinciale programma Brabantse Aanpak Leegstand biedt oplossingen. Er wordt veel ondernomen, zowel op het gebied van het verzamelen van kennis, het faciliteren van experimenten en het leren werken in de geest van de omgevingswet. De gebiedsgerichte integrale aanpak blijkt een ingewikkelde maar succesvolle manier van werken.
- Kwetsbare recreatieparken: onze provincie kent een aantal recreatieparken die echt tot de landelijke top behoren. Tegelijkertijd is er een groeiend aantal parken waar het toekomstperspectief onder druk staat of dat eigenlijk al niet meer aan de wensen van de gast voldoet. De neerwaartse spiraal waar sommige van deze parken in terechtkomen kan leiden tot oneigenlijk gebruik en verpaupering en in de meest ernstige gevallen zelfs tot criminele activiteiten. Een in 2018 uitgevoerd vitaliteitsonderzoek onder 199 Brabantse recreatieparken bevestigt dit beeld en roept op tot een integrale aanpak. In 2019 en 2020 gaat de provincie samen met 6 pilotgemeenten (Reusel de Mierden, Oosterhout, Rucphen, Bergeijk, Bernheze en Meierijstad) onder de vlag van de landelijke actieagenda Vitale Recreatieparken een gerichte aanpak ontwikkelen op een aantal recreatieparken.
- Internationale samenwerking: de Nederlands-Belgische grensstreek wordt steeds meer benut voor de drugsproductie. De veronderstelde verschuiving van Nederland naar België is een feit maar expansie zeker ook. Belgische criminele groeperingen professionaliseren in rap tempo, mede dankzij de 'opleiding' die ze bij hun criminele broeders in Nederland genoten. Daar waar twee landen één drugsmarkt lijken te delen is een gemeenschappelijke aanpak geen keuze maar vooral bittere noodzaak!

Externe en autonome ontwikkelingen

- Nationaal dreigingsbeeld georganiseerde criminaliteit 2017: "Illegale drugs, financieel-economische criminaliteit, uitbuiting en vermogenscriminaliteit veroorzaken miljarden euro's schade en maken veel slachtoffers. De ondermijnende en ontwrichtende effecten van sommige vormen van georganiseerde criminaliteit zijn moeilijk te overschatten, vooral wanneer de criminaliteit zich innestelt in de woonwijken en daar zichtbaar wordt."
- Het kabinet geeft extra geld uit om ondermijnende criminaliteit te bestrijden. Er is een eenmalig Ondermijningsfonds van 100 miljoen euro met als doel om ondermijnende criminaliteit harder aan te pakken. Structureel is daarnaast vanaf 2019 10 miljoen euro extra beschikbaar. Het geld wordt vooral gebruikt om in alle regio's de integrale aanpak te verbeteren. De regio Brabant-Zeeland heeft 20,5 miljoen euro uit het Ondermijningsfonds gekregen (november 2018). Geld dat de komende drie jaar moet worden ingezet.
- De aandacht voor ondermijning blijft. Minister Grapperhaus schrijft half februari 2019 in een brief aan de Tweede Kamer dat de aanpak van georganiseerde criminaliteit in ons land topprioriteit moet hebben. Hij roept op tot een overheidsbreed offensief.

Wettelijke kaders

- Wet Bibob

Provinciaal beleid

- Beleidsregel Bibob Noord-Brabant 2018 -----▶

Meerjarige bestuurlijke afspraken

- De provincie Noord-Brabant heeft een subsidierelatie met de Taskforce Brabant-Zeeland tot eind 2019.
- De provincie Noord-Brabant is convenant partner en levert een structurele financiële bijdrage aan het RIEC Zeeland West-Brabant en Oost-Brabant.